

PMF—Geografski odsjek
Marulićev trg 19 / Zagreb
Velika predavaonica 1

6. Srpnja
2017

geo_doc

Program

11:00

Otvaranje i uvodna riječ

**Prof.dr.sc.Borna Fuerst-Bjeliš, voditeljica
doktorskog studija**

Usmena izlaganja, 1.dio

moderator: izv. prof. dr.sc. Vuk Tvrtko Opačić

—

11:10

Irena Matković, 1. godina

**Prenamjena i održivo korištenje napuštenih
vojnih prostora**

—

11:30

Oliver Orešić, 1. godina

**Utjecaj dnevnih migracija na socioekonomска
obilježja gradova Podравine**

—

11:50

Robert Slunjski, 2. godina

**Analiza turističke suprastrukture i strukture
turističkog prometa u Međimurju**

12:10 – 12:30

Diskusija

12:30 – 12:50

Pauza

Prezentacija postera

moderator: doc.dr.sc. Mladen Maradin

—

12:50

Hrvoje Heštera, 2. godina

**Fizičko-geografski čimbenici terenske
prohodnosti vozila na kontaktnom prostoru
Đakovačke lesne zaravni i pobrđa Dilj gore**

12:55 – 13:10

Diskusija

Usmena izlaganja, 2. dio

moderator: doc.dr.sc. Mladen Maradin

—

13:10

Nevena Beuk, 1. godina

Koncepti promatranja ruralnih područja

—

13:30

Sunčana Habrun, 1. godina

**Smještaj industrije – prilozi za analizu
obilježja gospodarskih zona planiranih
prostornim planovima**

—

13:50

**Jadranka Veselić Bruvo, 1. godina
Strateški gradski projekti u funkciji razvoja
održivog grada**

13:50 – 14:10

Diskusija

Napomena:

Usmene prezentacije traju 20 minuta.

Prezentacija postera traje 3 minute.

Nevena Beuk, 1. godina

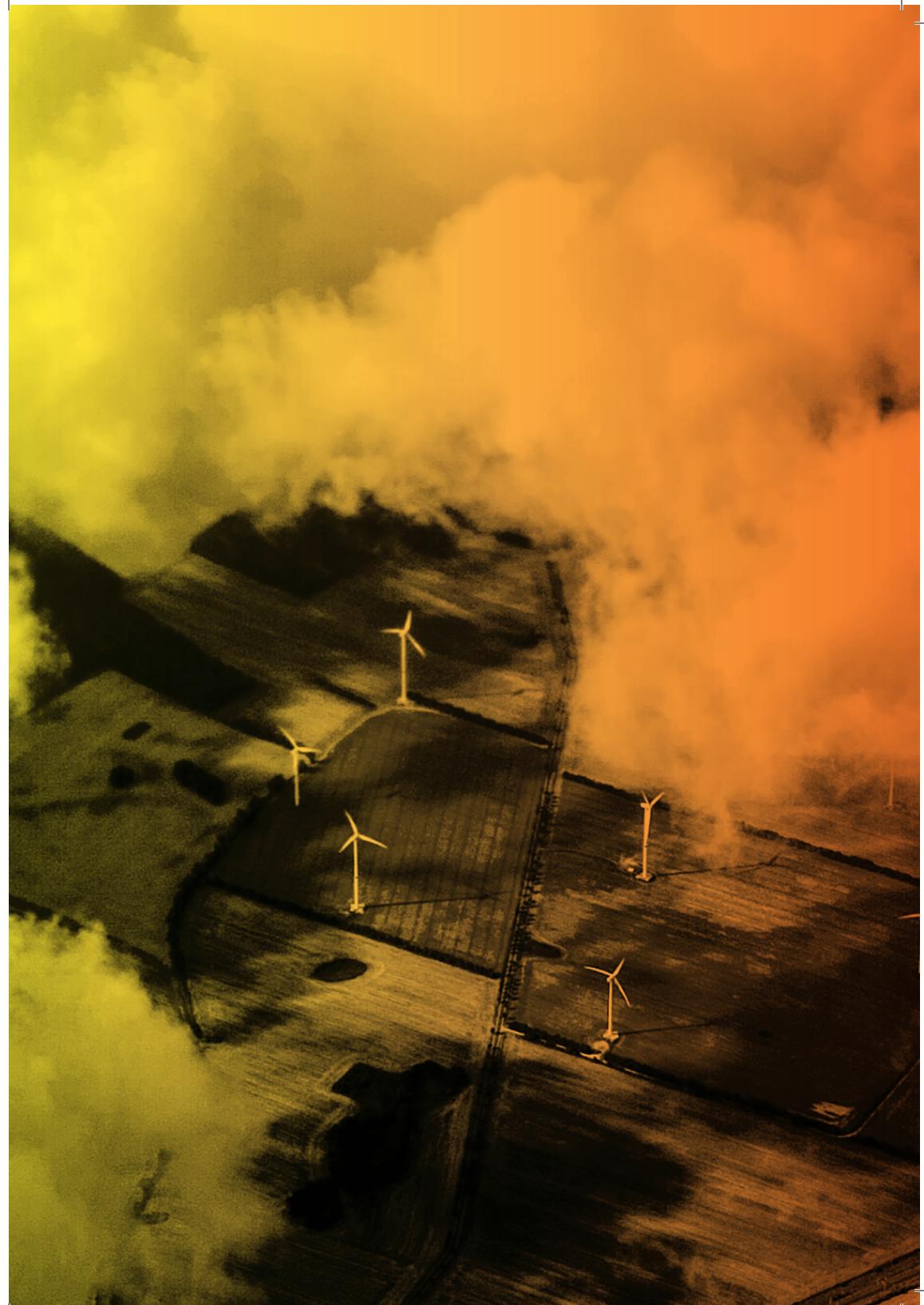
Koncepti promatranja ruralnih područja

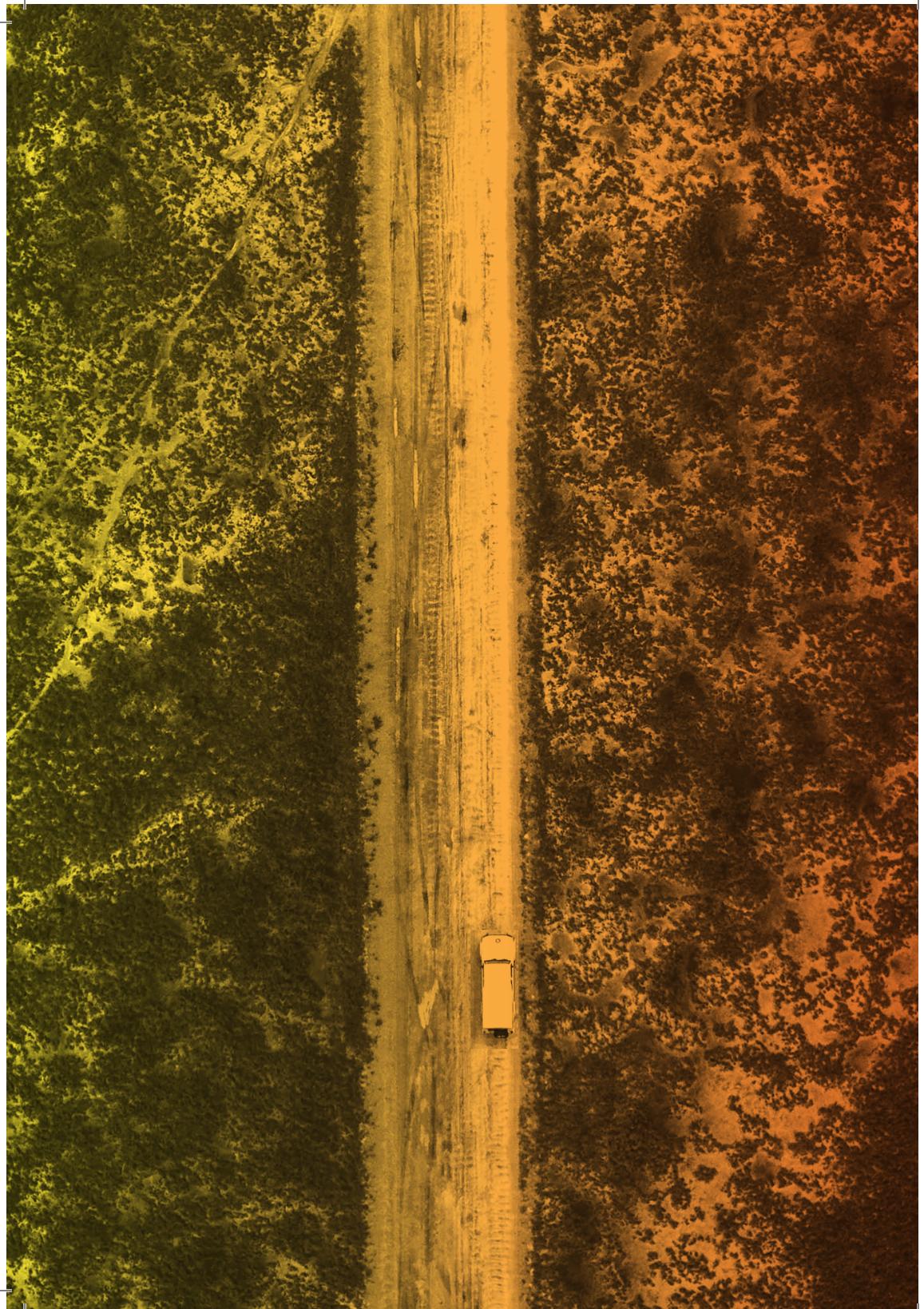
Naglasak je na različitim teorijskim okvirima koji su se bavili transformacijom ruralnih područja uslijed gospodarske tranzicije. Tradicionalne djelatnosti poput poljoprivrede su ranjive na varijacije u globalnoj konkurenciji i deregulaciji, a samim time su ruralne zajednice izložene učincima transnacionalnih migracija te se izazovi globalizacije ne odražavaju samo na poljoprivrednu nego na sveukupno ruralno gospodarstvo, okoliš i društvo u kojemu se djelatnost odvija. Jasna veza među zbivanjima u prostoru naglašava potrebu novih pristupa. Tranzicijom su uklonjene razlike koje su ranije postojale u pitanju vlasništva nad imovinom, ekonomskog planiranja i prostornih dionika. Širenje i integracija Europske unije služili su promicanju konvergencije u smislu provedbe jedinstvenog tržišta i zajedničkih pristupa ruralnom razvoju, a istraživani koncepti nastali su kao rezultat provedbe europskih projekata koji su uključivali velik broj institucija i istraživača. Radom su obuhvaćena četiri različita koncepta: rural web (van der Ploeg, Mardesen, 2008), learning region (Wellbrock et.al, 2009), CORASON (Bruckmeier, Towey, 2008) te DERREG (Woods, 2009) kroz prizmu kojih će se proučavati istraživanje područje. Woods (2009) daje pregled koncepata promatranja ruralnih područja te tom metodom razvija novi koncept DERREG ('Razvoj ruralnih regija u Europi u razdoblju globalizacije'). DERREG je adekvatan koncept za primjenu u istraživanju budući da izravno prepoznaće aktere i katalizatore u ruralnom području. Područje istraživanja je Baranja, prekogranična regija koja obuhvaća rubne dijelove Hrvatske i Mađarske. Područje istraživanja je fisionomski-homogena regija koju obilježavaju slični demografski i socioekonomski procesi, a samim time omogućuje primjenu istog teorijskog okvira s obje strane granice. Hrvatska Baranja zauzima površinu od 1149 km² na kojoj je 2011. registrirano 39.416 stanovnika (DZS, 2011). Baranjski prostor organiziran je u sastavu Osječko-baranjske županije. U baranjskom dijelu Županije ustrojeno je devet jedinica lokalne samouprave. Mađarska Baranja ima status županije te ju čini deset jedinica lokalne samouprave, zauzima površinu od 4429 km² na kojoj je 2011. registrirano 386.446 stanovnika. Težište istraživanja jest lokalna ekonomija i promjene koje su se u njoj dogodile kroz transformaciju društveno-gospodarskog sustava. Tranzicija je sa sobom donijela brojne ekonomske i političke reforme koje su rezultirale socioekonomskim prestrukturiranjem, promjenom položaja agrara u društvu te polarizacijom.

Sunčana Habrun, 1. godina

Smještaj industrije – prilozi za analizu obilježja gospodarskih zona planiranih prostornim planovima

Jedan od značajnijih faktora razvijenosti na razini država, regija i gradova jest industrija te se osobito velika pozornost posvećuje kriterijima njezinog smještaja (Lončar, 2008.). Smještaj industrije se u Hrvatskoj određuje prostornim planovima u gospodarskim zonama unutar građevinskog područja naselja ili u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja. Literatura je svrstana u nekoliko skupina prema ulozi u dalnjem istraživanju koje će biti usmjereno na provjeru opravdanosti planiranja gospodarskih zona u prostornim planovima i vrednovanje njihovih potencijala. Prvu skupinu čini literatura iz kolegija Metodologija istraživanja 5, s temeljnom zadaćom upoznavanja metoda koje se koriste u geografiji (analiza karata, zračnih snimaka, planova i statističkih podataka, izrada studija slučaja, ankete i dr.). Dalje će se u istraživanju koristiti radovi o pojавama povezanim s industrijskom proizvodnjom u različitim dijelovima Hrvatske: razlikama u gospodarskim aktivnostima u priobalju (Braićić i Lončar, 2015.), promjenama u funkcionalno-prostornoj strukturi grada u tranzicijskom razdoblju – primjer Osijeka (Njegač et al., 2010.) ili činiteljima industrijske lokacije u zapadnoj Hrvatskoj (Stiperski, 1995.). Druga skupina obuhvaća radove o faktorima lokacije industrije, koji izlazu europska, prije svega njemačka iskustva (Falck i Heblick, 2008.; Schiele, 2008.) te ih uspoređuju s američkim (Overman, 2000.). Izdvaja se rad Kimelberga i Williamsa (2013.) koji, umjesto određivanja utjecaja jednog ili više faktora na izbor lokacije kao u mnogim drugim analizama, mjeri relativnu važnost većeg broja lokacijskih faktora, uzimajući u obzir i vrstu postrojenja. Izvori iz Hrvatske i susjednih zemalja su malobrojni pa će daljnje istraživanje uključiti pronalaženje dodatnih radova iz tog područja. Radovi u trećoj skupini, koju je također potrebno proširiti, obraduju industriju u prostornom i urbanističkom planiranju, na teorijskoj razini (Marinović-Uzelac, 2001.) ili na primjerima: u Hrvatskoj kroz urbani razvoj Zagreba (Prelogović et al., 2016.) i pregled prostorno-planske dokumentacije Šibensko-kninske županije od sredine 20. stoljeća (Radeljak, 2012.), dok van Leeuwen et al. (2003.) propituju postojeće metode planiranja industrijskih zona u Nizozemskoj u pogledu održivosti i utjecaja na okoliš te govore o eko-industrijskim zonama, industrijskoj ekologiji, razmjeni resursa i sinergiji gospodarskih subjekata. Četvrta skupina su radovi u kojima su opisane metode koje nisu obuhvaćene u prethodnim skupinama, a moguće bi naći primjenu u dalnjem istraživanju, kao što su multikriterijske i GIS-analize.

Hrvoje Heštera, 2. godina

Fizičko-geografski čimbenici terenske prohodnosti vozila na kontaktnom prostoru Đakovačke lesne zaravni i pobrđa Dilj gore

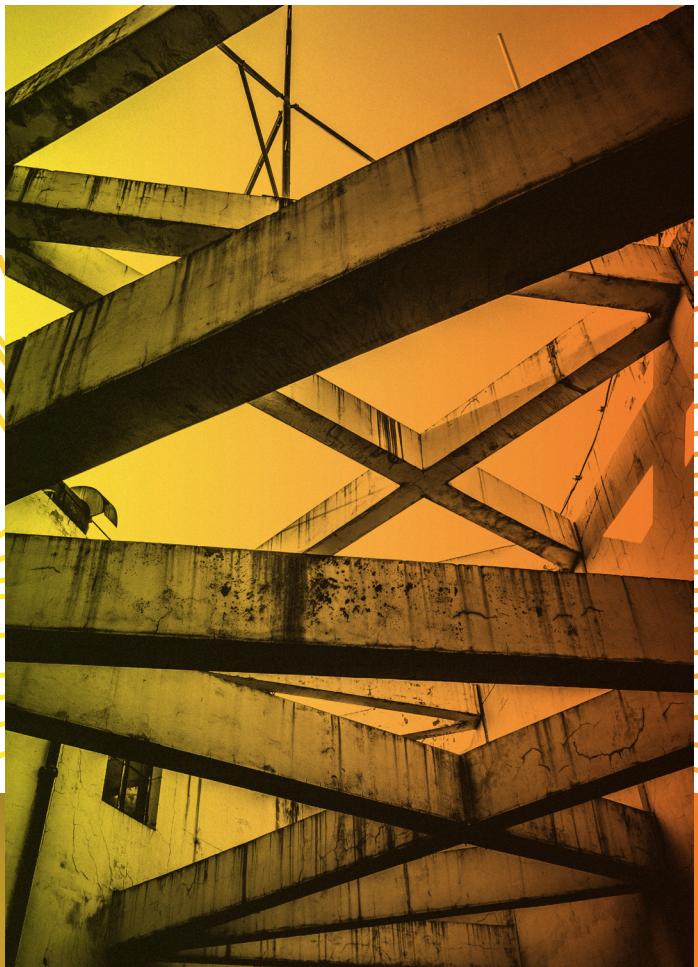
Provedba širokog spektra vojnih operacija, kako onih borbenih, tako i mirnodopskih, uključuje između ostalog i složene vojno-geografske analize zemljišta. Unutar njih ističu se kompleksne analize terenske prohodnosti vozila. Pri tome je naglasak na istraživanju parametara fizičko-geografskih čimbenika i njihovog međuovisnog djelovanja na terensku mobilnost vozila. Čimbenike višekriterijske analize čine grupe parametara (objekata) s atributima reljefa, voda, vegetacije, tla i meteoroloških pojava. Za potrebe izrade modela prohodnosti uz čimbenike fizičko-geografske podloge potrebno je uključiti i kvantitativne parametre tehničko-taktičkih obilježja vozila. Tako se prišlo računanju indeksa mobilnosti vozila na temelju podataka težine i načina pokretanja pojedinih kategorija vozila.

Kao najprimjerenija metoda za uspostavu kompleksnog matematički modela terenske prohodnosti u GIS sučelju odabrana je fuzzy (hrv. nejasan, neizrazit) logika, koja omogućava definiranje neodređenih/nejasnih granica između pojava, a isto tako i stupnjevanje usporeњa vozila uslijed prisutnosti nekog fizičko-geografskog čimbenika na zemljištu. Nakon analize dostupnih visinskih podataka kreiran je digitalni model reljefa (DMR) rezolucije 3x3 m. Prostornom analizom iz stvorenog DMR-a izračunati su kroz GIS programski paket ArcGIS slojevi morfometrijskih parametara reljefa, te smjera otjecanja padalina, akumulacije padalina i topografskog indeksa vlaženja. Hidrografske podaci preuzeti su iz CROTIŠ baze podataka. Podaci o vegetaciji su sistematizirani prema kategorijama mobilnosti u šume, grmlje, travnjake, oranice i trajne nasade. Pri tome je naglasak bio na podacima o šumama gdje su ulazni podaci, ustupljeni od strane Hrvatskih šuma d.o.o., strukturirani kao dodatni atributi, čime su stvoreni slojevi s podacima o vrsti stabala, gustoći stabala, razmaku stabala i promjeru stabala na prsnoj visini. Podaci o teksturnom sastavu i fizikalnim svojstvima tla, iz postojećih pedoloških profila unutar prisutnih horizonata do 50 cm dubine, su interpolirani i klasificirani prema USDA (eng. u.s. Department of Agriculture) teksturnoj klasifikaciji tla, čime su uspostavljeni preduvjeti za terenska istraživanja. Analizom kartografskih izvora s pedogenetskim tipovima tla, s obzirom na njihovu točnost i kvalitetu podataka, utvrđena je nemogućnost uspostavljanja i definiranja jasnih granica između pojedinih tipova tala. Dosadašnjim istraživanjem definirani su ulazni parametri i najpogodniji model, te stvoren preliminarni slojevi prohodnosti, nakon kojih će uslijediti terenska istraživanja koja uključuju geomorfološko kartiranje, mjerjenje količine i intenziteta padalina, mjerjenja konusnog indeksa tla i prikupljanje uzoraka tla za laboratorijska istraživanja.

Irena Matković, 1. godina

Prenamjena i održivo korištenje napuštenih vojnih prostora

Reorganizacijom obrambenog sustava Republike Hrvatske prestao je interes Hrvatske vojske za korištenje brojnih zgrada, zemljišta i infrastrukture. Napušteni vojni prostori, tzv. vojni *brownfieldi*, tako su postali značajan prostorni resurs za budući razvoj, osobito u većim gradovima. Hrvatska iskustva u obnovi *brownfielda* nisu velika, no posljednjih godina sve su češće rasprave o prenamjeni vojnih građevina koje se ustupaju lokalnoj sredini za korištenje u različite obrazovne, socijalne i kulturne svrhe (Miletić i Mišetić, 2010.). U cilju sagledavanja teorijske osnove, dat će se prikaz geneze nastanka *brownfielda* i razvoja svijesti o *brownfieldima* kao o složenom problemu koji zahtijeva posebna metodološka rješenja. Iznijet će se podaci o neujednačenoj praksi korištenja pojma *brownfield* u europskim zemljama te primjeri kategorizacije *brownfielda* u odnosu na kriterije njihovog smještaja, veličine, prethodne namjene, ekonomskog statusa, stupnja kontaminacije. S razvojem znanstvene misli o *brownfieldima* javljaju se autori koji istražuju čimbenike uspješnosti prenamjene i prepreke za njihovu regeneraciju. Većina ovih istraživanja je teritorijalno ograničena na razini jednog grada, regije ili države, bez međunarodne komparacije. Frantal et al. (2015.) provode komparativno istraživanje čimbenika uspješnosti regeneracije *brownfielda* u četiri europske zemlje (Češka, Njemačka, Poljska i Rumunjska), s različitim skupinama dionika (lokalna uprava, urbanisti i drugi stručnjaci, investitori, stanovništvo), doprinoseći razumijevanju složenosti i slojevitosti procesa regeneracije. Specifičnost je vojnih *brownfielda* da njihovo napuštanje nije uzrokovano ekonomskim, već političkim razlozima (Kádár, 2014.). Više autora upozorava na nepostojanje evidencija vojnih *brownfielda*, kao i na relativno mali broj istraživanja koja se bave njihovom prenamjenom. U većini zemalja pitanje vojnih prostora je prožeto sigurnosnim ograničenjima zbog kojih podaci u pravilu ostaju nedostupni i znanstvena istraživanja nemoguća (Kardov i Tabak, 2014.). Veliki dio istraživanja vezan je uz ekonomске čimbenike prenamjene vojnih *brownfielda*, a često se sagledava ekološki i okolišni aspekt. Raspon modela prenamjene je širok i uključuje različite nove načine korištenja (renaturalizacija, stanovanje, edukacija, gospodarstvo, promet, sport, kultura i dr.), različite omjere sudjelovanja javnog i privatnog sektora u procesu prenamjene i načine financiranja, te različite stupnjeve participacije lokalnog stanovništva. Posebnu skupinu *brownfielda* čine oni koji se zbog svoje kulturne i povijesne vrijednosti zadržavaju u zatečenom stanju, uz realizaciju novih interpretacijskih i posjetiteljskih sadržaja. Više je takvih vojnih *brownfielda* predloženo za upis na UNESCO listu svjetske baštine.

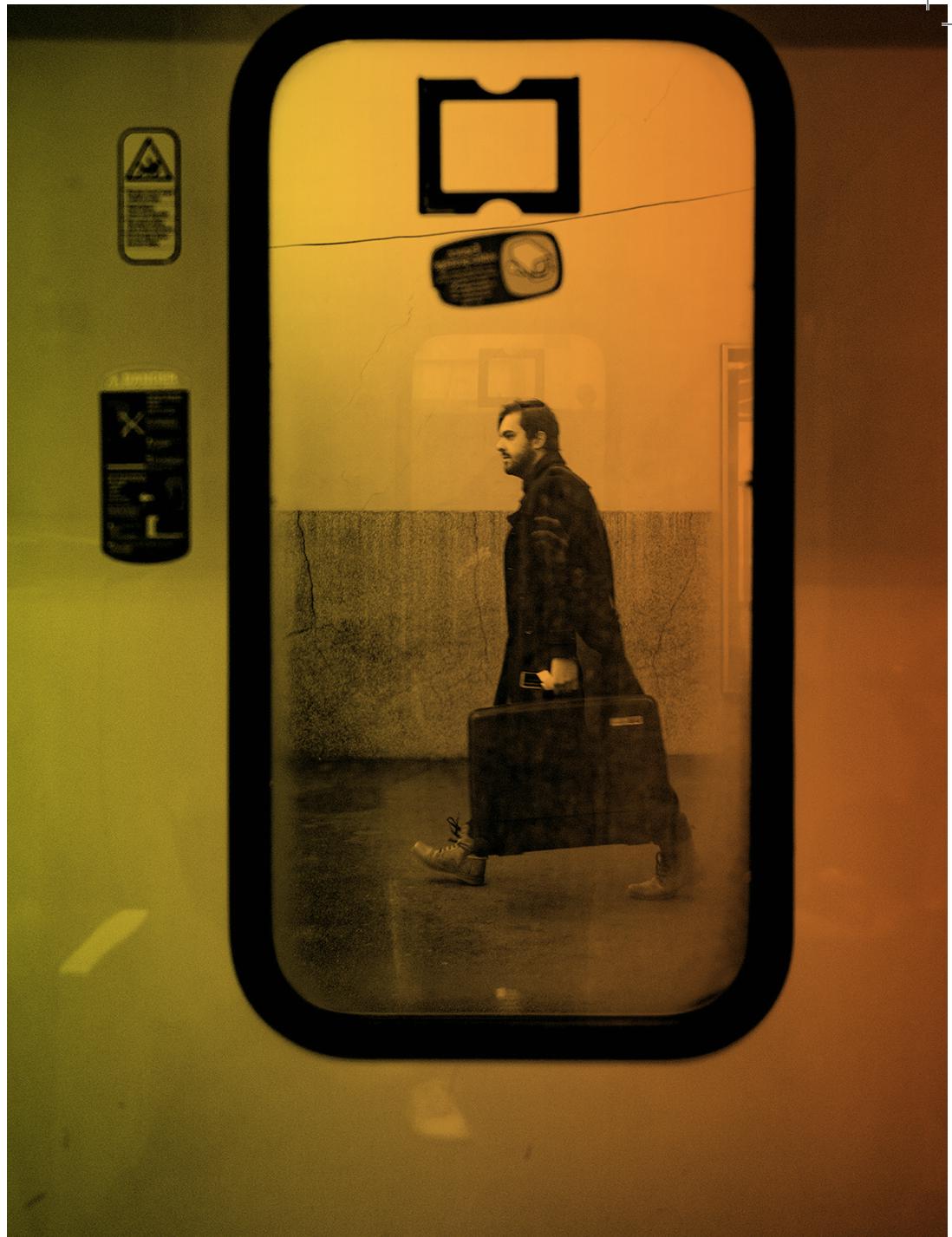
Oliver Orešić, 1. godina

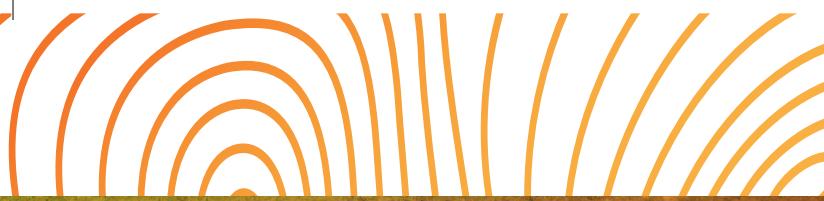
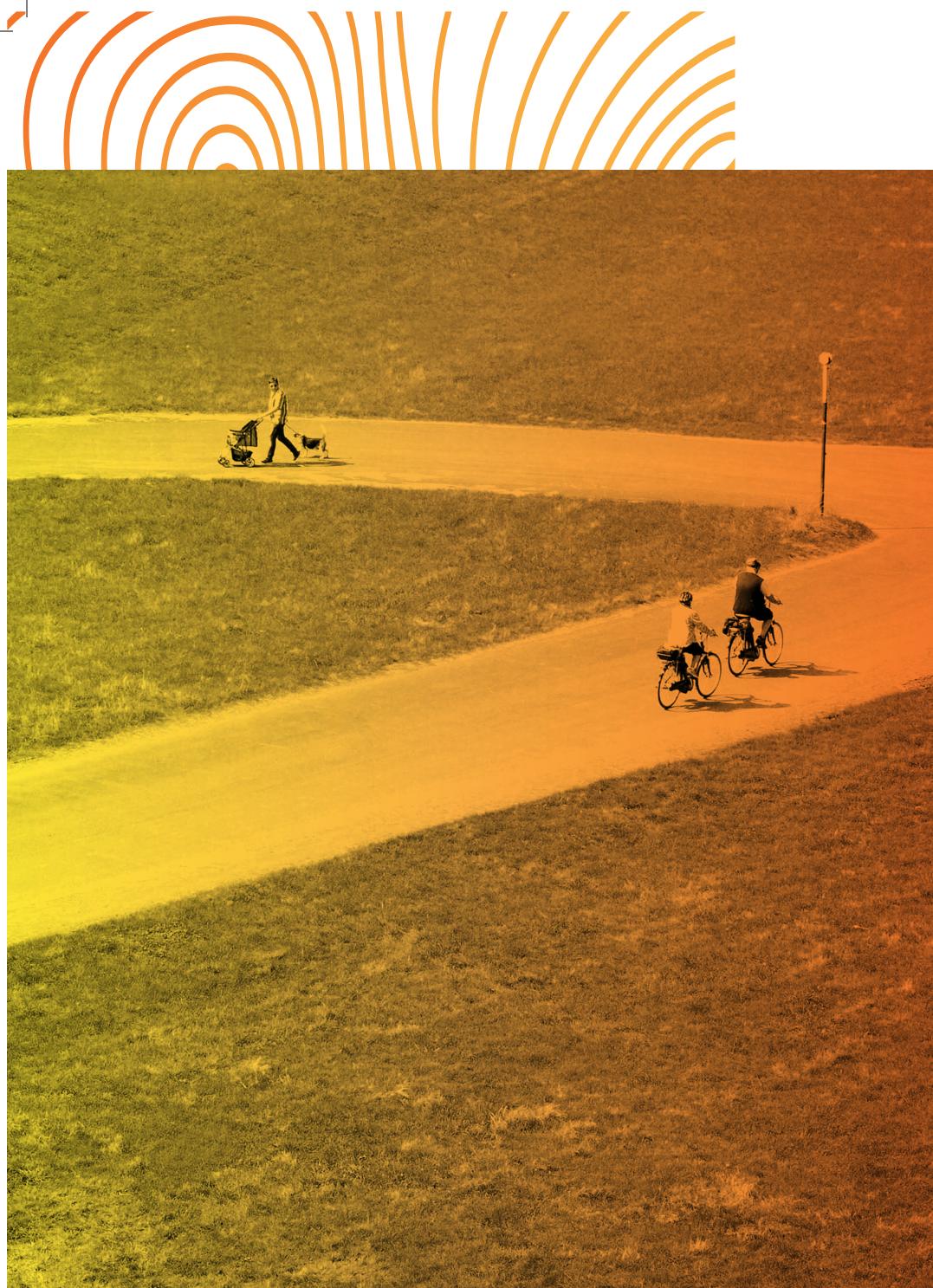
Utjecaj dnevnih migracija na socioekonomska obilježja gradova Podravine

Dnevne migracije se u Hrvatskoj kao masovna socioekonomska pojava intenzivnije javljaju u prostorima gdje su industrijalizacija i urbanizacija u punom zamahu, a kao posljedica toga stanovništvo iz ruralnih područja se prestaje baviti poljoprivredom te se značajan udio ukupnog stanovništva odlučuje na svakodnevno putovanje u gradske centre što je dokazano istraživanjima za gradsku regiju Koprivnice anketnim upitnicima te podacima o zaposlenosti dobivenih od najvećih industrijskih tvrtki i prema podacima iz popisa stanovništva (Feletar, 1977., 2011.). Značajan broj radnika je u početnim fazama doseljavao u gradove, ali razvojem prometa jačaju dnevne migracije (Friganović, 1970.). Prema istraživanjima u kojima su korišteni podaci iz popisa stanovništva je dokazano da su dnevne migracije najrazvijenije u područjima koja imaju najrazvijeniju prometnu mrežu i koja su najbliže gradovima (Vresk, 1988; Friganović, 1968). Vrlo opsežno istraživanje dnevnih, tjednih i povremenih migracija u Zagreb provedeno je metodom ankete na 918 ispitanika s velikim brojem varijabli razvrstanih u nekoliko kategorija (Oliveira-Roca, 1987.). Razvojem tercijarnih djelatnosti povećava se udio dnevnih migranata više ili visoke stručne spreme. To dokazuju istraživanja o migracijama radne snage u Sisak i u Rijeku, gdje su za analizu dnevnih migracija korišteni podaci iz popisa stanovništva i vitalne statistike na temelju čega je napravljen prikaz po dobi, spolu i stupnju obrazovanja (Bračić, 2012.; Lajić, Klempić Bogadi, 2012.)

Dnevne migracije koriste se u istraživanjima utjecaja na razvoj prometa i kvalitete života u gradovima SAD-a pomoću statističke obrade podataka iz popisa stanovništva (Albouy, 2015.). Podaci iz popisa stanovništva o dnevnim migracijama u gradskoj regiji Seattle koristi su kako bi se prikazao njihov utjecaj na formiranje i razvoj gradske regije, potrošnju energije i zaštitu okoliša (Moddares i dr., 2017.). O dnevnim migracijama u gradskoj regiji Kyoto su provedena suvremena istraživanja pomoću metoda prostornih interpolacija u GIS-u (Hanaoka i dr., 2014.).

Dnevne migracije u Hrvatskoj su slabo istražene i nedostaju brojni podaci. Većinom se koriste podaci iz popisa stanovništva i anketnih upitnika što se uspoređuje s podacima vitalne statistike i ukupne migracije. Osim navedenog, u svijetu se koriste i podaci iz registara stanovništva i praćenja prometa, a kartografske analize napravljene su iz složenijih statističkih izračuna (Dewulf i dr., 2015.).

Robert Slunjski, 2. godina

Analiza turističke suprastrukture i strukture turističkog prometa u Međimurju

Proteklih desetak godina razdoblje je intenzivnog razvoja turizma u Međimurju, tijekom kojega dolazi do velikog rasta ponude smještaja i pojave novih turističkih proizvoda (wellness, eno-gastronomija, cikloturizam) koji potiču kontinuirani rast turističke potražnje. Kako bi se zadržao pozitivan trend i povećala, još uvijek, niska razina iskorištenosti postojećih kapaciteta, u narednom razdoblju, nužan je daljnji razvoj turističke infrastrukture i suprastrukture.

Ovaj rad temelji se na obradi i analizi podataka o obilježjima, ponudi i turističkoj aktivnosti u Međimurju, uključujući obilježja lokacije, resursnu osnovu, kretanja turističke ponude i potražnje, analizu statističkih izvora i razvojnih dokumenata te analizu podataka o usporedivim konkurenckim destinacijama.

Analiza navedenih podataka dala je sljedeće polazišne rezultate. Glavne točke koncentracije turističke djelatnosti u Međimurju su Sveti Martin na Muri i Čakovec koji zajedno ostvaruju više od četiri petine ukupnog prometa, a samo Sveti Martin ostvaruje čak 70% ukupnog turističkog prometa Međimurja. Zbog rasta turističke potražnje u posljednjih desetak godina kontinuirano se povećava broj komercijalnih smještajnih objekata. Najveći je udio smještajnih kapaciteta u apartmanima (45%) i hotelima (41%) te na tim mjestima turisti i najčešće odsjedaju. Analiza podataka o turističkom prometu pokazuje da iako u Međimurju djeluje devet turističkih agencija, samo tri nude programe i izlete na lokalnoj razini. U Međimurje većinom dolaze domaći individualni turisti i to pretežito iz okolnih županija, grada Zagreba i Istre. Svaki je treći gost stranac, a dominiraju slovenski, njemački i austrijski turisti. Statistike pokazuju da najčešće dolaze između mjeseca svibnja i rujna te se u prosjeku zadržavaju 2,5 dana. Broj dolazaka turista u 2016. godini je za 5% veći nego prethodne godine, a broj noćenja je narastao za čak 16% u istom razdoblju što je jedan od najboljih rezultata u usporedbi s drugim 'kontinentalnim' županijama Republike Hrvatske. Glavni motivi dolaska turista u Međimurje su zdravstveni turizam, wellness i stručni skupovi.

Cilj je ovog rada analizirati turističku suprastrukturu i strukturu turističkog prometa u Međimurju, a dobiveni rezultati mogu poslužiti kao polazište za kvalitetnije koncipiranje turističke ponude Međimurja u budućnosti.

Jadranka Veselić Bruvo, 1. godina

Strateški gradski projekti u funkciji razvoja održivog grada

Gospodarske i socijalne promjene na makro i mikrorazini (tercijarizacija društva, deindustrializacija, privatizacija) imaju svoj prostorni odraz u promjeni funkcionalne i prostorne strukture grada. Gubitkom nekadašnjih funkcija (industrijskih, vojnih, infrastrukturnih) u gradovima se otvaraju brojni 'slobodni prostori' kao izazov za budući razvoj (Franz et al., 2015; Jakovčić et al., 2013).

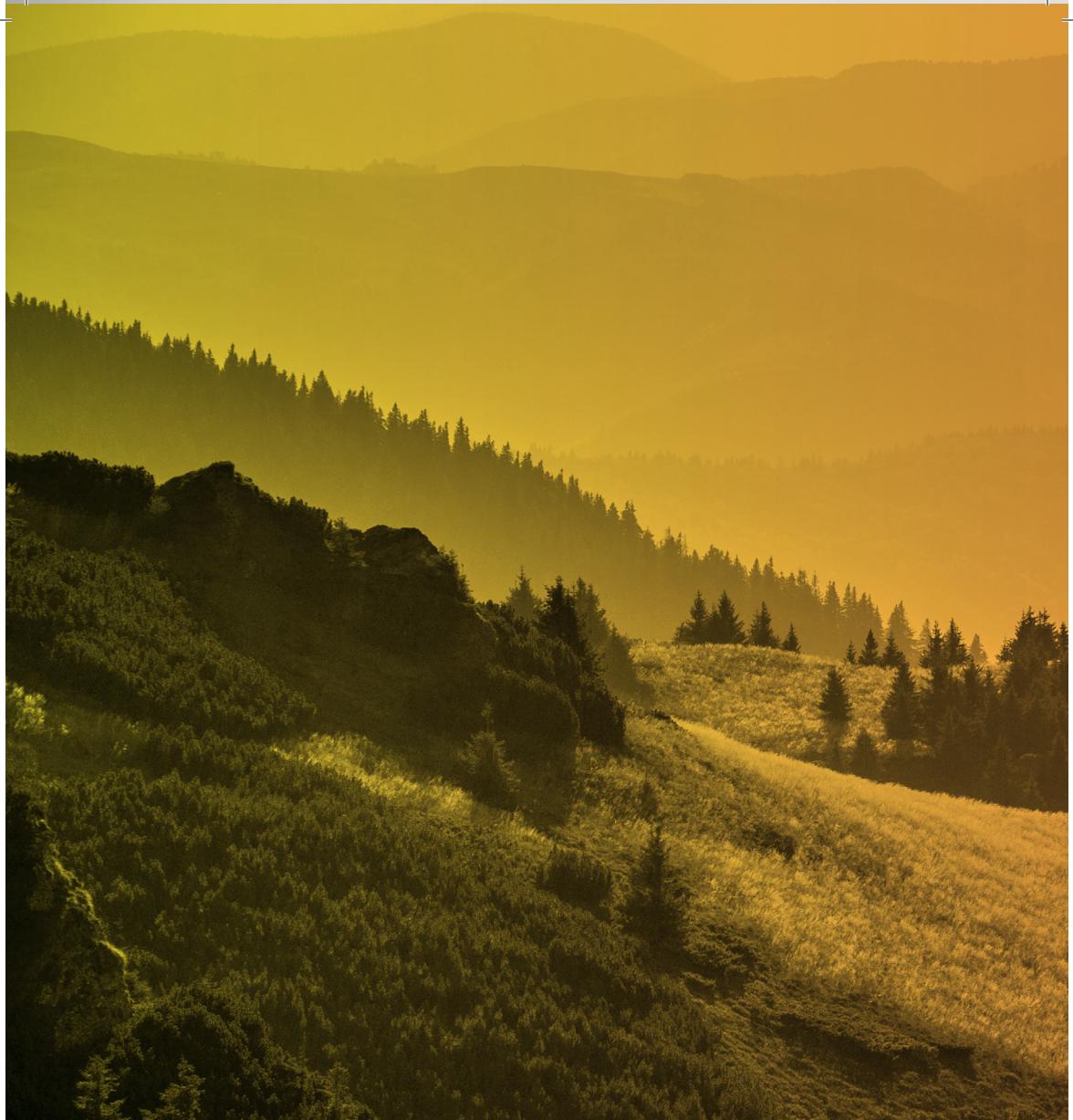
Brojni autori diskutiraju promjene suvremenog urbanog razvoja i planiranja (Albrechts, 1990; Salet, 2008), od urbanog poduzetništva, preko neoliberalnog do globalizacijskog urbanizma (Swyngedouw et al., 2002; Moulaert et al., 2011) i traže nove oblike urbanog upravljanja (Temelová, 2007). Jedan od predlaganih alata je programiranje, planiranje i realizacija strateških gradskih projekata, najprije u SAD, zatim u Europi (Smyth, 2005).

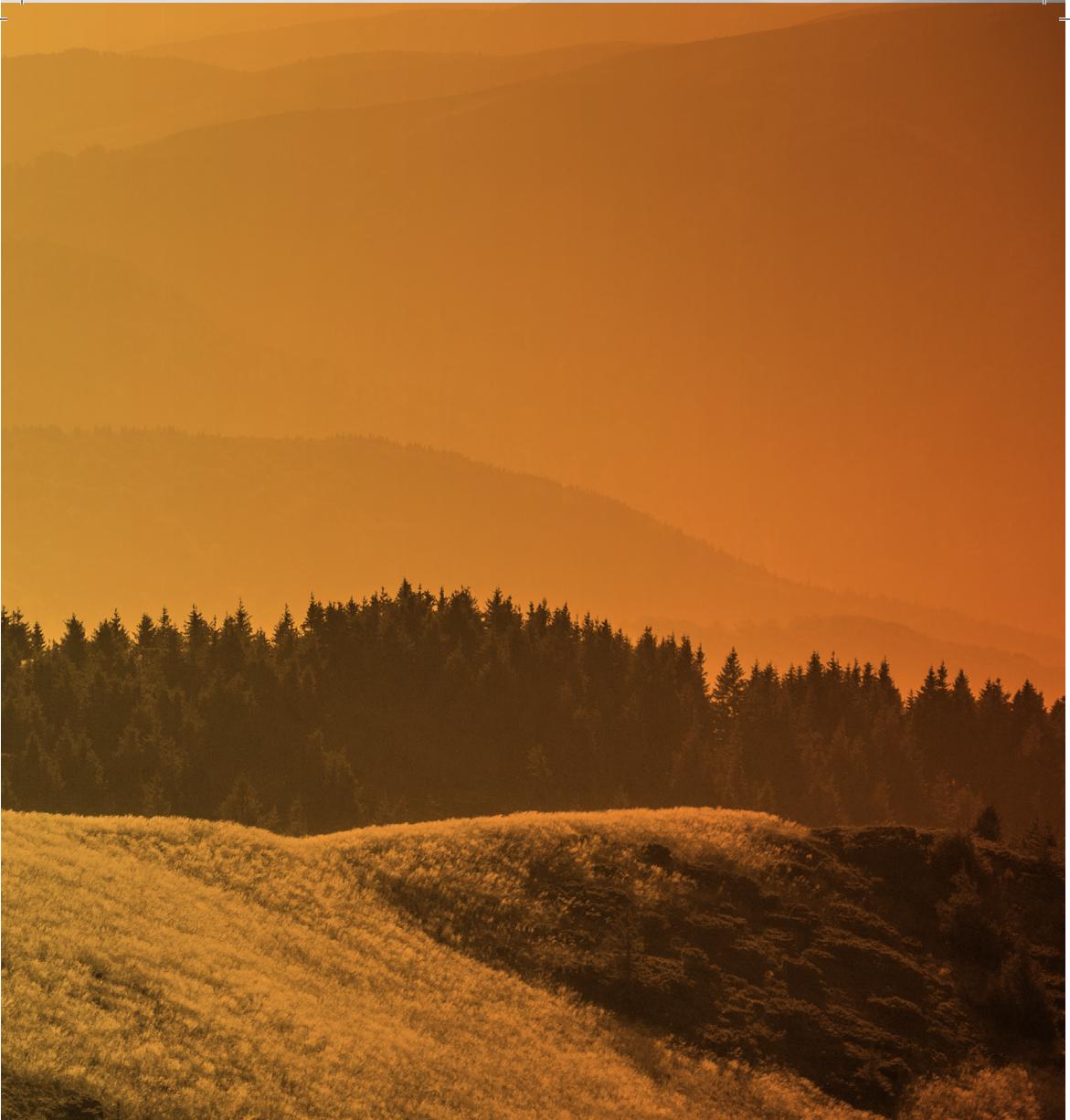
Prema kriterijima istraživanja, znanstveni radovi autora što se bave strateškim gradskim projektima mogu se kategorizirati u tri skupine. Tematski kriterij, pri čemu razlikujemo: one koji se bave teorijskim pristupima i konceptima (Monclu's, 2010), zatim utjecajem strateških gradskih projekata na društvene procese (Raco, 2000; Sager, 2011), istraživanjem pojedinačnih strateških gradskih projekata i njihovim utjecajem na prostor (Smith et al., 2011; Frantz, 2005; Salet 2008) i radove koji analiziraju utjecaj 'velikih dogadaja' (prirodnih ili društvenih) na razvoj strateških gradskih projekata (Carriere et al., 2002; González, 2006). Radovi razvrstani prema kronološkom kriteriju različito pristupaju istraživanju u teorijskim i metodološkim okvirima pojedinog razdoblja (1970-e, 1980-e i radovi nastali nakon 1990-ih). I posljednje, geografski kriterij, s obzirom na teorijski okvir i pristup te specifičnosti urbanog razvoja gradova (Fainstein, 2008).

Strateški gradski projekti kontroliraju stanje u prostoru, podižu kvalitetu/sliku dijelova grada, generatori su razvoja i multiplikatori, katalizatori investicija, rasta (Grodach, 2008) i unaprjeđenja (Carriere et al., 2002). Njihove lokacije orijentirane su stvaranju post-industrijskog, potrošačkog i gentrifikacijskog (Doucet et al., 2011) oživljenog prostora. Kao rezultati realizacije navode se osobito pozitivna demografska i gospodarska kretanja, unaprjeđenje urbanog okoliša i kvalitete života, otpornosti grada na vanjske utjecaje i turbulencije (Sanchez-Moral, et al., 2015), te jačanje *imagea* i konkurentnosti grada.

3. INTERNA KONFERENCIJA ZA DOKTORANDE

**DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ**

